

OBRtni VESTNIK

STROKOVNI LIST ZA POSPEŠEVANJE OBRTI

IN ZAŠČITO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE

»OBRtni VESTNIK«, SPLOŠNO VELJAVNO IN NEODVISNO GLASILO
OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE, IZHAJA 1. IN 15. V MESECU // STANE
CELOLETNO DIN 40.—, POLLETNO DIN 20.—, POSAMEZNA ŠTEV. DIN 2.—
// ZAKLJUČEK REDAKCIJE 10. IN 25. V MESECU. // NEFRANKIRANI DO-
PISI SE NE SPREJEMAJO. // ROKOPISI SE NE VRACAJO. //

»OBRtni VESTNIK« PRINAŠA OBJAVE, RAZGLASE IN VESTI VSEH OBRTNIH
ORGANIZACIJ IN UPRAVNIH OBLASTI KRAJJEVNE JUGOSLAVIJE TER
NAJVAŽNEJŠE VESTI IZ INOZEMSKEGA OBRTNIŠKEGA SVETA. // URED-
NIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠTEV. 4.
// PONATISI DOVOLJENI Z NAVEDBO VIRA. // TELEFON 35-23 //

XXI. LETNIK.

V LJUBLJANI, 15. JULIJA 1938.

ŠTEV. 14.

Prva državna obrtna razstava v Beogradu

S sodelovanjem z ostalimi obrtnimi zbornicami in Zvezami organizira Obrtna zbornica v Beogradu I. državno obrtno razstavo, ki bo v Beogradu v času od 8. do 25. oktobra t. l.

Pomen te razstave je za obrtnike zelo velik. Nosila bo umetniško-obrtni karakter in bo predstavljala izraz moči ustvarjajočih sposobnosti našega obrtništva. V današnjem času, ko obrtništvo v svoji težki borbi za obstoj nalegava na vedno večje težkoče, bo razstava predstavljala skupno reklamo za obrtniške izdelke in bo zanje pomenila najuspešnejšo individualno reklamo, ki si jo sicer zaradi pomanjkanja sredstev ne morejo privoščiti. Kot taka bo razstava vplivala na razvoj zavesti pri kupujoči javnosti glede prednosti rokodelskih izdelkov in bo doprinesla, da bodo pojasnjena napačna mišljenja, ki obstojajo o obrtniški proizvodnji. Po načinu organizacije razstave bo ta prireditev za vse obrtnike poučna z ozirom na racionalizacijo proizvodnje ter bo industrija surovin in orodja, ki bo zvezana z razstavo nudila priliko, da se obrtniki na najenostavnejši in cenovno način poučijo o prilikah za nakup. Delo v vzglednih delavnicah, kulturno-zgodovinski del obrti, obrtni tisk in literatura, nagradna tekmovanja, strokovni kongresi, modne revije in ostale prireditve v okviru razstave bodo skupno z razstavo vajenskih del dale sliko vseh oblik rokodelskega življenja ter bodo prikazale obrtništvo kot proizvodni in družabni stan, ki predstavlja faktor s katerim se mora računati in ki upravičuje svoja prizadevanja in svojo borbo za boljšo bodočnost in pravičnejši položaj v naši sredi.

Ceneč pomen te razstave, ki je obenem prva obrtna prireditev take vrste v državi, je prevzel Nj. k. Vis. knez namestnik Pavle pokroviteljstvo razstave ter dal s tem viden dokaz svojega skrbstva za naše obrtništvo in obrtno gospodarstvo.

Pogoji za razstavljanje so zelo ugodni. 1 m² prostora v paviljonu stane 30 dinarjev, na odprtem prostoru pa 15 dinarjev. Za ubožne obrtnike je predvideno tudi brezplačno razstavljanje. Posebna ugodnost se nudi obrtnikom v slučaju kolektivnega razstavljanja za vse stroke. Blago, ki se bo razstavljalo, se bo po zaključeni razstavi brezplačno vrnilo lastnikom. Razstavljalci so poleg tega tudi oproščeni od plačevanja mestnih taks pri uvozu v Beograd; uživajo pa še druge ugodnosti.

Vsa bližnja pojasnila daje Obrtna zbornica v Beogradu, ki vodi priprave za razstavo.

»Obrtni vestnik« bo naše razstavljalce stalno informiral o tekočih pripravah, zato pozivamo posamezne razstavljalce kakor tudi združenja in organizacije, da sledijo poročilom v našem listu, ki se bo zavzel, da bo čim številnejše slovensko zastopstvo razstavilo in si ogledalo to našo prvo skupno obrtno razstavo v Beogradu.

OPOZORILO ČITATELJEM.

Pravico do zavarovalnine imajo oni naročniki Obrtnega vestnika, ki imajo v redu plačano tekočo naročnino, ki znaša letno 40 din, brez zaostankov iz prejšnjih let. Radi kontrole morajo vsi naročniki ob priliki pošiljanja naročnine, na zadnji strani položnice napisati svoje osebne podatke. V slučaju, da je na list naročena kaka organizacija, je zavarovan dotični, ki izpolni na zadnji strani položnice svoje osebne podatke. Današnja številka se je zaradi tehničnih razlogov za par dni zakasnila, kar naj nam cenjeni čitatelji oprostite!

Koncem meseca novembra 1937 je poslala uprava združenja sreskemu načelstvu Maribor, levi breg ovadbo proti Danku Frideriku, kateri šušmari že približno 17 let v čevljarški obrti v Selnici ob Muri občini Št. Ilj v Slov. gor. Danko Friderik je bil radi šušmarstva pred leti že predkaznovan. Svojo ovadbo je uprava podprla z zadostnimi dokazi.

Koncem meseca januarja t. l. dobi uprava združenja spis te ovadbe z zapiski in pripombami žandarmerijske stanice v upogled in izjavo. Spis je takoj vrnila z mnogimi dodatki, katere si je uprava medtem časom pridobila. Po tem pa je nastalo premirje, uprava ni dobila nikakega sporočila več v tej zadevi, člani združenja iz občine Št. Ilj pa so vedno hodili povpraševati, kaj je z zadevo. Zato je uprava združenja dne 9. aprila 1938 zadevo pri sreskem načelstvu urgirala, ter dobila nato sledeči odgovor:

»Na vlogo štev. 167-38 z dne 9. 4. 1938 se poroča, da je Danko Friderik tu uradno na zapisnik izjavil, da živi v veliki bedi. Ima 3 otroke in samo 1½ orala zemlje. S pridelkom tega posestva ne more preživeti svoje družine. Po letu se ubija pri kmetih za živež. Stalnega zaslužka nikjer ne more dobiti. Pozimi tu in tam popravi staro obuvajo za živež in za drva. To stori v skrajni sili, ker bi sicer moral umreti od gladi. V čevljarški stroki se je učil za vajenca 2 leti, kot pomočnik je delal 2 meseca. Potem pa ni dobil več dela kot pomočnik, ker mojstri ne morejo plačati pomočnikov. Rad bi šel kam kot pomočnik, da bi si pribavil obrtni list, pa tega ne more, ker ga noben mojster noče sprejeti.

Z ozirom na prednjo izjavo je bil imenovan posvarjen z opozorilom, da bo kaznovan, ako bi še nadalje izvrševal čevljarška dela.

Sreski načelnik:
N. N.

Ko pa so člani združenja, torej redni čevljarški obrtniki občine Št. Ilj v Slov. gor. zvedeli za to poročilo sreskega načelstva, se jih zgledalo v nedeljo dne 15. maja 5 po številu v pisarni združenja in zahtevalo, da se jim to poročilo še enkrat prečita in da se z njimi napravi zapisnik, kateri se glasi:

ZAPISNIK

sprejet v pisarni združenja v nedeljo dne 15. maja 1938 s člani gg. Fiedler Stankom, Šef Ignacom, Tkauc Josipom, Polančič Hil- do, Černko Ivanom vsi čevljarški obrtniki iz občine Št. Ilj v Slov. gor., katerim se je sporočilo sreskega načelstva Maribor, levi breg prečitalo, ter so vzeli istega z ogorčenjem na znanje ter podali k temu sledeče pripombe:

1. Res je, da ima čevljarški šušmar Danko Friderik v Selnici ob Muri 3 otroke in nekako 1½ do 2 orala zemlje.

2. Ni pa res, da se ubija po leti pri kmetih za živež, ker še nikdar ni bil pri nobenem kmetu kot dninar, nasprotno, še za svoje malo posestvo si najme dninarje, res pa je, da se noč in dan bavi in ubija s čevljarškim šušmarstvom.

3. Glede stalnega zaslužka se on ni nikdar brigal, da bi si takega dobil, ker se mu gre le za šušmarjenje v čevljarški obrti.

4. Nele samo po zimi, temveč, kakor že goraj navedeno, šušmari v čevljarški obrti po zimi in po leti in to noč in dan.

5. Tudi mi obrtniki-davkoplačevalci ne delamo za drugo, kakor za živež, drva, za vozniške, orače itd. Tudi mi bi morali umreti, ako bi se za obrt ne brigali in to kaj kmalu, ker moramo poleg živeža skrbeti še za odplačilo dolgov.

6. Res je, da se je imenovan učil čevljarškega obrta od leta 1929 do leta 1931 pri bivšem čevljarškem mojstru Lubi Rupertu, pač pa že kot samouk, ker je že pred nastopom učne dobe šušmaril v čevljarški obrti približno 10 let. Za časa učne dobe ni bil skoro nikdar pri učnem

mojstru, temveč le izjemoma tu in tam, kar je dokaz, da mu je učni mojster kril njegovo šušmarstvo. Vse navedeno dokažemo s pričami in pod prisego, zahtevamo pa od združenja čevljarških mojstrov v Mariboru, da učno dobo, odnosno pomočniški izpit kakor tudi pomočniško dobo imenovanega razveljavi.

7. Podpisani Černko Ivan sem imenovanega v jeseni 1937 prosil, da bi stopil pri meni kot pomočnik v službo, pa mi je poslal po sedanjem, spodaj podpisanem čevlj. mojstru Tkauc Josipu pošto, da bi sam rabil pomočnika, toliko da ima dela. Istotako je prosil pozneje imenovanega podpisani Tkauc Josip, pa mu je odgovoril enako, kakor Černku Ivanu in še pripomnil, da ima 25 parov novih čevljev umerjenih.

8. Izjava Danko Friderika, da mojstri ne morejo plačati ne drži, ker ima združenje s pomočniki kolektivno pogodbo, katere se mora vsak držati.

Ako on torej samo po zimi krpari, zakaj pa ima 2 stroja, katerih marsikateri obrtnik nima, zakaj ima po njegovi lastni izjavi za Din 1000 modernih kopit in še druge moderne pripomočke.

9. Podpisani Tkauc Josip izjavljam: ko sem v letu 1936 zaprosil za pristopitev k mojstrskemu izpitu in po prenehanju izpitu za pooblastilo, mi je goraj imenovani Danko Friderik rekel, da sem veliki osel, da si delam takšne stroške, ker brez obrti tudi gre, zakaj pa jaz delam brez obrti, pa mi nihče nič ne more.

Izjavljam nadalje, da Danko Friderik grozi vsakemu s pretepom, ki bi njega radi šušmarstva prijavil.

Podpisani nadalje izjavljamo, da bomo vložili proti Danku Frideriku sodnijsko tožbo radi motenja obrti, katero povzroča s tem, da naš material in naše delo zapadajo v njegove roke. Zato prosimo, da se ukrepe vzamejo, da se mu prepreči nadaljevanje šušmarstva.

Čevljarji! Izšla je 7. številka Čevljarške revije za jesen 1938. Naroča se pri Obrtniškem društvu v Ljubljani proti nakazilu 30 din na ček. rač. 14043.

Dober vtis

PRI NAROČNIKU NAPRAVI

urar, če predno odda popravljeno uro stranki nazaj dobro regulira njen tek. Samo ob sebi se razume, da bi jo moral tudi dobro čistiti zunaj in znotraj.

Čevljar, če principijelno vse čevlje, predno jih popravljene vrne stranki dobro očisti ter mimogrede še ponudi škaflo krema ali nove vezalke.

Krojač, če obleko, ki mu je bila prinesena v likanje, sam izvrši tudi kaka malenkostna popravila, tako n. pr. da dobro prejšnje gumbce ali da popravi žepa.

Kako si boste pridobili točne plačilke!

Obrtniku povzročajo veliko škodo netočni plačilniki. Mnogi si med seboj konkurirajo na ta način, da dovoljujejo pri plačevanju razne ugodnosti. S tem so se naročniki razvadili, da zahtevajo od obrtnikov vedno več ugodnosti. S tako prakso bi bilo treba brez razlike enkrat za vselej prenehati. Naročnik, ki ne plača svojega izdelka takoj po prejemu naj bi obrtniku povrnil one obresti, ki jih mora plačati obrtnik od posojila, ki si ga najame v banki. Pri obračunu naj bi obrtnik v slučaju, da se ne more izogniti obročnega odplačevanja, že vračunal obresti ter povedal naročniku koliko lahko prihrani, če takoj plača svoj račun. Na ta način nam bo edino mogoče pridobiti zopet točne in redne plačilke.

**KAKRŠNA OBRT
TAK NJEGOV TISK!
PODPIRAJTE SVOJ TISK,
KI JE VAŠ ZAGOVORNIK!**

Drobne vesti zadnjih dveh tednov

× 24. junija je poteklo tri leta vlade sedanjega ministrskega predsednika g. dr. Stojadinovića.

× Osnovana je bila družba »Jugoslovenski čelik«, ki jo tvorijo fuzionirana državna podjetja v Zenici, Brezici in Lubiji in pri kateri bo država edini delničar.

× Sprejeta je bila uredba o ustanovitvi poslovnih rezerv in delnem vlaganju rezervnih fondov v državne vrednostne papirje, ki bo tvorilo osnovo za kritje izdatkov za gradnjo novih cest, regulacij rek, melioracij poplavljenih zemljišč, namakanju zemljišč, preskrbi z vodo in gradnji železnic.

× Nemčija je uvedla delovno dolžnost za vse nemške državljane, sposobne za delo. Vsak državljan bo moral prebiti nekaj časa na določenem kraju v redni zaposlitvi na delu državnopolitičnega značaja, odnosno se bo moral posvetiti posebni delovni izobrazbi.

× Za izvrševanje melioracijskih del je ministrski svet predpisal uredbo o melioracijskem fondu. Dohodki fonda so 1) ena tretjina letnih dohodkov državnega fonda za javna dela, 2) dohodki od prodaje državnih zemljišč, 3) del restitucije davka na zemljišča, 4) vodni prispevek in sicer: a) hidroelektrične naprave po 5 din za vsako instalirano HP, b) plovni mlini po 500 din za vsak kamen, c) potočni mlini, ki imajo več kakor en kamen po 30 din od vsakega kamna, d) stope po 10 din od vsake stope, d) vodne žage po 30 din od vsake posamezne žage. Nadaljni dohodki so še od taks za prodajo lic. elaborator, dohodki od pogodbenih taks in kazni ter obresti od glavnice.

× Na Vidov dan je bila splovljena v splitski ladjedelnici vojna ladja-rušilec z imenom mesta »Ljubljane«. Rušilec je najmoderneje urejen ter vozi lahko z brzino 38 milj na uro (70 km).

× S 1. julijem je stopila v veljavo uredba z zakonsko močjo o cestnih skladih, potom katerih se bo od sedaj vršilo financiranje velikih javnih del — novogradenj in modernizacij — na naši cestni mreži.

× V Boru je bila otvorena tovarna za elektrolizo bakra.

× Popravek. V zadnji številki smo pomotoma priobčili v članku o popisovanju berlinske razstave, pri odstavku o opremi slovenske sobe, da je sodeloval g. Dominik Lovšin iz Celja kot rezbar. G. Lovšin je strugar ter je izvršil krasen kolovrat, ki je tvoril sestavni del slovenske kmečke sobe na berlinski razstavi.

× Mestno poglavarstvo v Zagrebu je dovolilo znižanje težine kruha, tako da bo cena po komadu neglede na težo znašala 4 din. Minimalne težine so za beli kruh 78 dkg, polbeli 86, črni pa 94 dkg. Cena in težina drobnega peciva ostane ista. Prodajalci kruha so dolžni na vidnem mestu označiti težo in ceno kruha.

× Mizarški mojster Ignac Grlic iz Gaberja pri Celju je obhajal dvojni jubilej in sicer 60 rojstni dan ter 30-letnico svojega mojstrovanja. Kot odbornik deluje poštvalno pri združenju mizarjev ter Slovenskemu obrtnemu društvu v Celju.

× Kongres elektrotehnikov iz Rumunije, Jugoslavije in ČSR se je vršil v dneh od 27. do 31. maja t. l. v Pragi. V zvezi s tem prinaša »Elektrotehn. vestnik« zanimive študije o češkoslovaškem elektrotehničnem gospodarstvu ter o razvoju proizvodnje in razdelitve električne energije v Rumuniji. — Marsikoga pa bo zanimal tudi članek: študija o telefonskem omrežju Jugoslavije z ozirom na mednarodno telefonijo (Ing. M. Osane).

× Pobiranje cestne takse se bo pri vagonških pošiljkah izvrševalo dokler ne izide tozadevne markice na ta način, da se bo na blankete lepilo navadne taksne marke. Na to posebno opozarjamo, ker je stopila uredba o cestnih taksah v veljavo že z 1. julijem t. l.

× Kot poročajo časopisi, je bolgarska vlada izdala zakonski načrt o ustanovitvi gospodarskega sveta. Tudi mi imamo glasom ustave zakon o gospodarskem svetu toda prav malo kaže, da bi se v doglednem času gospodarski svet sklical. O potrebi skupnega gospodarskega sveta smo že večkrat pisali, zato naj bi nas končno vzdramil vzgled Bolgarov in bi tudi mi postavili

svoje skromno gospodarstvo na načrtno podlago, da se bomo v slučaju hujših gospodarskih pretresljajev znali štiti pred izgubami.

× **Razstava fotografske umetnosti v Solunu.** V okviru XIII. mednarodnega velesejma v Solunu, ki se bo vršil od 11. septembra do 2. oktobra 1938, bo obenem prirejena tudi mednarodna razstava fotografske umetnosti. Interesenti naj se obrnejo za podrobnejše informacije na: Trgovinski muzej v Beogradu, Miloša Velikog 29.

× **VII. Mariborski teden** bo od 6. do 15. avgusta t. l. kot jubilejna prireditev v okviru proslav 20letnice Jugoslavije. Ker ima ta prireditev namen poživiti zanimanje za naše obmejne kraje je dolžnost naših produktivnih slojev, da se kolikor mogoče v velikem številu udeležijo poedinih razstav Mariborskega tedna. Zelo zanimiva bo jubilejna razstava osvoboditve Maribora, poučna bo obrtna in industrijska razstava, zlasti tekstilna. Vsi, ki žele razstavljati, ali sodelovati na razstavi naj takoj prijavijo svojo udeležbo.

× **Jubilejni fond** za obrambo češkoslovaške republike se je pričel zbirati na iniciativo guv. Narodne banke. Že prvih 10 dni je bilo nabranih 100 milijonov KČ. Velika industrijska podjetja, kot n. pr. Škodovi zavodi, Bat'a, Zveza sladkornih tvornic i. dr. so darovali po 30 milijonov. Državni uradniki so se odločili žrtvovati 1% od svojih letnih dohodkov. Radovedni smo, če bi se tudi pri nas tako kmalu stekli tako veliki zneski v slučaju potrebe.

× **Licitacije.** Pri štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani se vrši dne 26. julija ofertalna licitacija za oddajo del na objektu vojašnice »Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja« v Mariboru; dne 27. julija pa licitacija za oddajo del na dovozu električnega voda nizkega napona od Drežinje vasi do Gorice pri Celju.

Sejmi

17. julija: Radeče pri Zid. mostu, Zdenska vas;
18. julija: Velenje, Zabukovje, Sevnica;
19. julija: Marija Gradec, Laško, Ptuj;
20. julija: Celje, Ptuj, Trbovlje, Ljubljana, Loka pri Zuzmu, Vitanje;
21. julija: Šmihel, Stopiče, Strigova, Vel. Lašče;
22. julija: Sodražica, Maribor, Slivnica;
23. julija: Brežice, Celje, Trbovlje, Blanca;
24. julija: Semič;
25. julija: Kočevje, Vel. Loka, Zalec, Kozje, Mežica, Slov. Bistrica, Vinica pri Črnomlju;
26. julija: Metlika, Cerknica, Domžale, Leskovec, Radovljica, Višnja gora, Ljutomer, Maribor, Teharje;
27. julija: Toplice, Celje, Ptuj, Trbovlje;
28. julija: Vrhnika;
29. julija: Maribor;
30. julija: Brežice, Celje, Trbovlje;
31. julija: Dol pri Hrastniku, Marenberg, Slov. Konjice;
1. avgusta: Kostanjevica, Šmartno pri Liti, Novo mesto, Ormož;
3. avgusta: Zagorje ob Savi;
4. avgusta: Mokronog.

UDELEŽBA JUGOSLAVIJE NA MEDNARODNIH SEJMIH

Trgovinski muzej v Beogradu obvešča, da se bo naša država letošnje jeseni udeležila s posebnim razstavnim oddelkom naslednjih mednarodnih sejmov: v Smirni od 20. VIII. do 20. IX., v Bratislavi od 28. VIII. do 4. IX., v Solunu od 11. IX. do 2. X. in v Bariu od 6. IX. do 21. IX. Sejem v Smirni je velike važnosti za propagando izvoza naših industrijskih izdelkov v Turško, dočim pridejo za razstavo v Bratislavi v poštov: žitarice, živalski proizvodi, sadje, les, rude in dr. Stroške za prevoz vzorcev iz Beograda na sejem in nazaj, kakor tudi vse izdatke, zvezane z razstavo blaga na sejmu samem, nosi muzej. Interesenti naj javijo svojo udeležbo čimprej na naslov: Trgovinski muzej zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Miloša Velikega 29.

ZNIZANJE OBRETNOSTNE MERE ZA POSOJILA PRI ZANATSKI BANKI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

Na predlog upravnega odbora Zanatske banke je g. minister za trgovino in industrijo odobril znižanje obrestne mere za posojila od 1. julija t. l., ki znaša:

1. za dolžnike, ki so delničarji Zanatske banke 8% na leto, pod pogojem, da imajo za vsakeh din 2000 posojila po eno bančno delnico;
 2. za dolžnike, ki niso delničarji Zanatske banke 8 in pol % na leto;
 3. za obrtne produktivne in nabavljajne zadruge 8% na leto;
 4. za kreditne zadruge 6 in pol % na leto;
 5. za obrtne domove 6% na leto;
 6. za posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev 7% na leto.
- (Iz uprave Zanatske banke)

Kongres čevljarjev

Že zadnja številka »Obrtnega Vestnika« prinaša poročilo o kongresu čevljarjev cele države, kateri se je vršil v Beogradu na binkoštni ponedeljek, to je 6. junija t. l. v svrhu prepovedi izdelave in prodaje gumi-obutve v naši državi.

Kot edini pooblaščen delegat cele Slovenije mi je dolžnost, da podam o poteku tega kongresa obširneje in izčrpnoro poročilo.

V prvi vrsti se zahvaljujem vsem onim zavednim združenjem kakor tudi vsem cenj. tvrdkam, ki so prispevale k stroškom potovanja in naj blagovolijo vzeti tem potom, tako zahvalo, kakor tudi moje poročilo na znanje.

Inicijativo za sklicanje tega kongresa je dalo združenje zanatlija, sekcija obučara v Beogradu in to na osnovi slične prepovedi, ki jo je na pritisk čevljarjev izdala Kraljevska vlada v Bulgariji. Ta okrožnica je izšla na organizacije čevljarjev vseh večjih mest v državi že 17. aprila t. l. s pozivom za prijavo delegatov, ter za izjavo, jeli se s tem bojem solidarizirajo. Uprava združenja čevljarjev v Mariboru je udeležbo na kongresu takoj sklenila s pripombo, da se obveste vsa čevljarska, oblačilna in skupna združenja v Dravski banovini. Ker nobeno združenje ni poslalo lastnega delegata, so poslala našemu delegatu polnomoč za zastopstvo.

Že za 24. maja je bila baje sklicana konferenca čevljarjev v Beogradu v prostorih zanatske komore, katerega pisma pa naše združenje ni prejelo. Ta datum je bil pozneje preklican in se je konferenca sklicala za 6. junija, a ne s strani sekcije čevljarjev v Beogradu, temveč s strani združenja zanatlija, sekcije obučara v Užicah.

Nam Slovincem seveda ni znan vzrok, zakaj je dalo prvo inicijativo za sklicanje kongresa združenje obrtnikov, sekcija čevljarjev v Beogradu in zakaj da sklicuje sedaj isti kongres, odnosno konferenco pa združenje obrtnikov v Užicah. Naš delegat je pozivu sledil.

Ko pa smo došli v Beograd na konferenco, smo takoj opazili nejevoljo združenja zanatlija v Beogradu, zakaj smo se odzvali pozivu iz Užice in zakaj nismo čakali na poziv iz Beograda. Slišali smo tudi prerekanje na konferenci med obema grupama, videli smo in opazili, da se čevljarji Savske banovine pozivu niso odzvali, posebno pa oni iz Zagreba, ker so baje zahtevali sklicanje tega kongresa v Zagrebu.

Konferenco je vodil predsednik Glavnega Saveza obrtnikov v Beogradu, ki je tudi z nejevoljo konstatiral, da združenja ne plačujejo prispevkov temu Savezu, kateri je baje edini kompetenten, da vodi slične kongrese in konference in da stoji na čelu vseh sličnih bojov in zahtev obrtnikov.

Kar se tiče plačevanja prispevkov Glavnemu savezu obrtnikov v Beogradu, nismo bili za odplačanje istih nikdar pozvani, poleg tega pa naši člani komaj plačujejo še prispevke lastnemu združenju in še to ne, ker je zakon o obrtnih tudi v tem oziru pomanjkljiv, ker predpisuje le izterjavanje članarine upravnim putem, katera pot pa je zelo žalostna in pomanjkljiva.

Konferenca je trajala torej od 8. ure zjutraj do 2. ure popoldne. Sprejeta je bila kratka resolucija, katero bo baje predložil Glavni Savez obrtnikov v Beogradu predsedniku Kraljevske vlade.

Konferenca je bila posečena od približno 100 do 120 delegatov cele države, o kakšnem uspehu pa niti govora ne more biti, posebno še, ker tam niso bile zastopane in najbrže tudi ne povabljene oblasti, glavni smoter konference pa je bil prepričanje za kompetenco sklicanja konference. Res je, da tako pri nas, kakor tudi po drugih delih naše države izpodriva gumi obutev naše izdelke, res pa je tudi, da je treba sličen boj prirediti brez vsake politike in brez vsakega prepira za kompetenco. Precej tisočakov so izdali in zavozili naši delegati za nič in zopet nič in to samo po krivdi onih brezvestnih voditeljev v Beogradu, katerim je glavno le to, da se zadržijo na kongresu.

Na konferenci se je sklepalo tudi o tem, da se skliče letos še en kongres čevljarjev v to svrhu, da pa naj združenja dotlej pripravijo situacijska poročila o stanju v čevljarski stroki, to je poročila o zaposlitvi pomočnikov v letu 1930 do danes, na drugi strani pa dokaze o obolenju nog vsled nošenja gumi-obutve. Če se naši slovenski čevljarji strinjajo s predlogom, (namreč s poštenim mišljenjem) da se prepove prodaja in izdelava gumi obutve v naši državi, potem naj zbere slične podatke in dokaze, kakršnih imamo ja zadosti in ob času poziva za kongres odda delegatu, ki bo zastopal na tem kongresu slovenske čevljarje.

Ta apel naj velja tudi za naše male usnjarske obrtnike, za naše usnjarske in čevljarske industrije in za naše trgovine z usnjem, kajti oni so dolžni, da, če se že sami nočejo boriti, pa naj vsaj ta boj moralno in finančno podpirajo. To je naglasil na konferenci tudi predsednik sekcije usnjarskih trgovcev v Beogradu. Zato naj v bodoče iščejo naša združenja slične prispevke za vožnjo na kongrese pri tovarnarjih, malih usnjarskih obrtnikih in trgovcih z usnjem, kajti oni so radi prodaje gumi-obutve ravno tako in še hujše prizadevi, kakor čevljarji sami.

Ob zaključku berlinske razstave je zasedala mednarodna žirija za odlikovanje najboljših obrtniških del, kateri je predsedoval ministrski svetnik Poeverlein. Na razpolago je bilo 61 velikih državnih, častnih odlikovanj ter 600 razstavnih kolajn. Od velikih odlikovanj so dobile Belgija 2, Bolivija 1, Bulgarija 2, Danzig 1, Danska 2, Nem-

Zaključek berlinske razstave in odlikovanje najboljših del

Ob zaključku berlinske razstave je zasedala mednarodna žirija za odlikovanje najboljših obrtniških del, kateri je predsedoval ministrski svetnik Poeverlein. Na razpolago je bilo 61 velikih državnih, častnih odlikovanj ter 600 razstavnih kolajn. Od velikih odlikovanj so dobile Belgija 2, Bolivija 1, Bulgarija 2, Danzig 1, Danska 2, Nem-

Priporočljivo pa bi bilo, da skličete v vseh večjih krajih sestanke čevljarjev, kjer se sestavi in sklene resolucija, v kateri se zahteva prepoved prodaje in izdelave gumi obutve v naši državi in se te resolucije pošljejo predsedniku Kraljevske vlade v Beograd. Prepise teh resolucij pa bi bilo treba poslati semkaj v Maribor, da se od tukaj pošljejo Odboru za zaščito domačih usnje predelujočih strok v Zagrebu, kakršen odbor bi bil tudi v Sloveniji priporočljiv in je za ustanovitev tega odbora že izšla širša akcija, katera pa se je razbila na nezavednosti naših trgovcev z usnjem.

Ravnokar čitam, da je tudi v Grčiji izdala Kraljevska vlada uredbo o prepovedi izdelovanja in prodaje gumi-obutve, ali pri nas je treba najprej tozadevne močne organizacije, na drug strani pa samozavesti.

Vzemite tovariši čevljarji moje poročilo na znanje in ravnanje.

Krajcer Anton, predsednik združenja čevljarjev v Mariboru.

Naročite »UMETNOSTNO OBRT«, ki jo je napisal strokovni pisatelj J. Karlovšek ter založilo Obrtniško društvo v Ljubljani. Cena 70.— din.

čija 9, Anglija 1, Estonska 2, Finska 2, Francija 2, Grčija 2, Italija 4, Japonska 2, Jugoslavija 2, Litska, Litva, Švica, Norveška in Češka po 2, Luksemburg 1, Poljska 4, Rumunija 1, Švedska 4 in Madžarska 7. Pri razdelitvi priznanj z razstavnimi kolajnami je glede števil na prvem mestu Nemčija, Jugoslavija pa na 7. mestu. Od velikih častnih nagrad je prejela Danska darilo kancelarja Hitlerja, Göringovo darilo Švica, itd. Jugoslavija je prejela kot smo že omenili dve večji darili in sicer je pripadlo darilo predsednika italijanske organizacije Osrednjemu zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani za krasne čipke ter za uspeh splošne razstave Jugoslavije darilo Federazione nazionale fascista. Častno darilo Jugoslavije je prejela Estonija. Pri ocenah se je gledalo na splošen uspeh obrti posameznih držav. Jugoslavija sme torej

smo, da je obrt v splošnem dandanes preveč omejena na narodne meje in bi se obrtniki lahko veliko naučili in strokovno izpopolnili, ko bi v viteški tekmi večkrat tako zastopali svojo nacionalno obrt. Vendar na številnejšo udeležbo na takih oddaljenih mednarodnih razstavah ne moremo računati, kajti obrtnik ne more žrtvovati velikih potniških stroškov brez večje škode za svojo delavnico in se tudi ne more oddaljiti iz svoje delavnice za več dni brez škode za obrt. Zato bi se moralo v okviru organizacij, združenj in zvez na pobudo zbornice takoj pričeti zbirati sredstva, da bi se vsako leto priredilo kako poučno potovanje po tu- in inozemstvu zaradi ogleda razstav, udeležbe na kongresih itd. Sredstva v ta namen žrtvovana niso nikoli zaman, kajti življenje je najboljša šola za napredek.

Kako naj obrtnik širi propagando za svoje izdelke?

Ne samo trgovec, tudi obrtnik je dolžan izvajati neprestano propagando za svoje izdelke. V pogledu propagande za naše delo, imamo mi obrtniki vse prednosti na svoji strani. Vsak rokodelski izdelek zasluži, da se k njegovi ceni vkalkulira gotov procent za reklamne stroške, ker bi sicer ne mogli sploh govoriti o njegovi pravi vrednosti.

Žal moramo ugotoviti, da so ravno obrtniki v tem pogledu skrajno konservativni ter pričakujejo, da bi potrošnik sam prišel do obrtnika in kupil njegov izdelek. V resnici bi to od naših naročnikov tudi morali zahtevati, toda današnji časi tudi najboljsemu potrošniku ne nudijo prilike, da bi razločeval že na prvi pogled osnovno raz-

liko med industrijskim ali obrtnim izdelkom. Vse se vrti in giblje s filmsko brzino. Mi obrtniki moramo svojim naročnikom sami predočiti, kako se lahko okoristijo z rokodelskim izdelkom, kakšno trajnejšo vrednost ima in da izdelek ne predstavlja samo vrednost blaga, temveč v najvišji meri tudi umetniški izdelek.

Kot predpogoj za tako sjubljenje je, da mora biti tudi obrtnikova delavnica na zunaj vabljiva. Le poglejte trgovce v večjih krajih, kakšno pozornost posvečajo licu svoje trgovine! Dalje naj bo delavnica po možnosti na čim vidnejšem mestu. Tudi obrtnik naj se širi po čim prometnejših točkah naselja, da je njegova delavnica takoj pri roki večini kupcev.

Dopisujte v
»OBRTNI VESTNIK«!

Napreden obrtnik bo našel še mnogo drugih vzrokov svojega slabega napredka: pomanjkanje preglednosti v delavnici, slabo viden napis, izložbeno okno (ako ga obrtnik sploh ima!) je umazano in polno pajčevin, oni obrtniki, ki delajo za zalogo so brez izbire itd. itd. Vse to so majhni vzroki velikega neuspeha. V splošnem opazimo torej med našim obrtnikom splošno nezanimanje in nespretnost. To ne sme biti nikdar opravičilo poštenega obrtnika, pač pa samo slab izgovor njegove nezmožnosti. Kdor se čuti le malo sposoben za svoje delo, kdor ima le malo izobrazbe za svojo obrt (če jo nima dovolj, tedaj si jo lahko še pravočasno pridobi), z malo okusa in prirajene inteligence, bo s primerno taktiko lahko svojo obrt dvignil do neke višine.

So še drugi načini neposredne dobre reklame: solidnost cene, trpežnost in naračniku odgovarjajoč izdelek ter točna izvršitev po terminu. Poleg tega pa obrtniki lahko pridobijo naročnike tudi s prevzemom manjših del po zmernih cenah. Mnogo obrtnikov zagreši proti sebi mnogo takih grehov, češ jaz takih manjših popravil ne sprejemam, če pa ga sprejme tedaj navije račun tako visoko, da je popravilo več vredno kot izdelek. V takih slučajih ste lahko prepričani, da ne bo več blizu naročnika niti z malim niti z velikim naročilom.

Pavšalno obdavčenje in pojem malih obrtnikov

Na vprašanje katere obrtnike je s stališča zakona o neposrednih davkih smatrati za male obrtnike, da se morajo kot taki koristiti z odredbami o pavšalnem plačevanju pridobnine, bo služilo sledeče pojasnilo: po predpisih člena 59. (5) pravilnika k z. n. d. se more smatrati za malega obrtnika samo oni, ki a.) biva v krajih iz čl. III. (7). Z. n. d., b) se razen obrtnega posla ne bavi z nikakim pridobitnim poslom in c) ki med letom ni delal več kot z dvema pomočnikoma. Za pojem malega obrtnika so torej potrebni trije navedeni pogoji in če se katerikoli teh pogojev ni izpolnil, sledi izguba pravice na pavšalno obdavčenje. Davčne uprave vodijo strogo kontrolo posebno glede 2. točke, kar je prekršeno s tem, da ne opravljajo tudi trgovskega obrta, marveč da tudi le delno prodaja nabavljeno izgotovljeno blago. Tretji pogoj je izpolnjen, če nima v službi več kot dva pomočnika kot kvalificirana delavca, torej osebe, ki ne opravljajo podrejenega posla. Če torej obrtnik v navedenem kraju med letom opravlja z dvema pomočnikoma ali z vajenci ali drugimi nestrokovnimi delavci ne izgubi pravice do pavšalnega obdavčenja ter se ga smatra kot malega obrtnika.

Za male obrtnike se po pravilu ne smatrajo oni obrtniki, ki v svojem obratu uporabljajo stroje na pogon, ne glede nato s kakšno in kolikšno pogonsko silo se ti stroji poganjajo (z elektriko, paro, vodo in slično). Izvzeti so stroji, ki se poganjajo z ljudsko silo (roko ali nogo). So pa tudi obrtniki, ki po naravi svojega obrata uporabljajo stroje na pogon z motorji, z malo pogonsko silo, pa v mnogih primerih ne dosega niti toliko dohodkov, kakor mali obrtniki, ki poslujejo z največ dvema pomočnikoma.

Zaradi tega se ti obrtniki glede odmere pridobnine obravnavajo prav tako, kakor mali obrtniki.

Pri onih obrtnikih v krajih do 5000 oziroma nad 5000 do 10.000 oziroma nad 10 tisoč do 20.000 prebivalcev, ki zaposlujejo največ dva pomočnika (z oziroma na število pomočnikov se pa zopet dele v tri skupine) in ki po naravi svojega obrata uporabljajo stroje z motorno pogonsko silo največ 2 KS ali do 1.5 KW, odnosno z letno potrošnjo do največ 1000 KW, morajo davčne uprave svoje pridobninske predloge prikrojiti tako, da davek na predlagani dohodek pri teh obrtnikih ustreza pavšalnemu zneskom, ki so določeni za male obrtnike z enakim oz. sličnim obsegom obrata in dohodkov.

Ti obrtniki, ki poslujejo s stroji na pogon, se morajo — glede na kategoriziranje in grupiranje pavšaliranih malih obrtnikov po številu krajevnih prebivalcev in po zaposlitvi tujih delovnih moči — porazdeliti po jakosti motorne pogonske sile in po uporabi tuje delovne moči takole:

1. v obrtnike, ki za pogon strojev uporabljajo motorno pogonsko silo do 1 HP ali do 0.736 KW, toda s potrošnjo do največ 500 kilovatnih ur na leto. Ti obrtniki se smatrajo kakor da ne delajo s stroji na pogon in se vzporejajo s pavšaliranimi malimi obrtniki na istem kraju in po skupini, v katero spadajo po nezaposlitvi oziroma po številu zaposlenih delovnih moči (pomočnikov);

2. v obrtnike, ki za pogon strojev uporabljajo motorno pogonsko jakost nad 1 HP do največ 2 HP ali nad 0.736 KW do

največ 1.5 KW, a z letno potrošnjo do največ 1000 kilovatnih ur. Ti obrtniki se vzporejajo, če ne zaposlujejo tuje delovne moči (pomočnika), z onimi pavšaliranimi malimi obrtniki na ustreznem kraju, ki zaposlujejo enega pomočnika. Če pa zaposlujejo enega pomočnika, se vzporejajo z onimi pavšaliranimi obrtniki v istem kraju, ki zaposlujejo dva pomočnika.

Obrtniki, ki delajo s stroji in pri katerih niso dani pravkar navedeni pogoji, se morajo redno obdavčevati kakor ostali iz točke 2. a) čl. 42.

Obrtniki, ki so navedeni pod 1. in 2. tega razpisa so zavezani predlagati prijave kakor ostali pridobninski zavezanci.

Na primer: Klobučar v kraju nad 10.000 do 20.000 prebivalcev uporablja za oblikovanje klobukov stroje, ki obratujejo z motornim pogonom v jakosti 2 HP ali 1.5

KW, uporablja pa je letno 980 KW električnega toka. Zaposluje enega pomočnika. Po zgoraj navedenem se mora ta obrtnik vzporediti z onim pavšaliranim malim obrtnikom na istem kraju, ki zaposluje 2 pomočnika; za tega znaša pavšalni znesek po razpredelnici iz 9. odstavka čl. 59., I., ZND 240 plus (2×120) je 480. Glede na to, da je stopnja osnovnega davka za tega obrtnika-klobučarja (ker spada pod točko 2. a) druge skupine čl. 42.) po točki 1. drugega odstavka čl. 59., I., 8% in za dopolnilni davek 2%, skupaj 10%, se mora kot davčna osnova pridobnini za tega klobučarja izračunati in predlagati čisti dohodek po sledeči formuli $\frac{480 \times 100}{10}$ je 4800.

Obdavčenje obrtnikov, ki delajo s stroji na opisan način se mora izvršiti že za leto 1937.

Kako so cehovska pravila ščitila pravice naših prednikov

Srednjeveške meščanske zadrage, ki so bile tudi po naših mestih edina oblika rokodelske organizacije opisuje Gierke sledeče: V času ko je bilo meščanstvo v cvetu razvoja, so bili cehi v svojem bistvu združenja ali društva (tovarištva, bratovščine) obrtnikov, ki so se vsled skupnosti poklica približevali drug drugemu; cehov niso tvorili le takozvani pristni rokodelci, ampak tudi prodajalci in krošnjari, ki se niso smatrali za prave trgovce, nadalje ribiči in druge osebe delavskega stanu (na sličen način kot so v Italiji urejeni krajevni sindikati). Ceh je bil na svojem bodnem združenju temelječa zadruga, ki si je osvojila čeleza človeka, kakor to store dandanes država in rodbina, ter je združevala člane medseboj »kot brate«. Volja zedinjevanja ni stremela le k skupnim smotrom, ampak k skupnosti sploh. To si moramo posebno dobro predložiti, če hočemo pojmovati bistveno razliko med srednjeveškimi in modernimi zadrugami. Ceh ni obstojal niti izključno niti le predvsem radi obrtniških ciljev; imel je tudi politične in vojaške, družabne in verske, pravne in pravne smotre. Kot mestni organ je bil ceh v obrtnih zadevah predstojnik tega od mesta mu zaupane urada in je moral vršiti svojo nalogo v splošni blagor; izvrševal je obrtno postavodajo, policijske posle in sodstvo in v imenu mesta tudi napram nečlanom. Celotno v vojski so se bojevali cehi v svojih posebnih oddelkih, ki so imeli svoje posebne prapore in so jim zapovedovali mojstri. V mestih s cehovno ustavo je bil političen pomen cehov tako velik, da je mesto delalo vtis ceha, v katerem je združenih več cehov.

Pa tudi napram svojim članom je bil ceh samostojna enota, v kateri so posamezniki imeli dolžnosti in pravice. Po cehu je vsak cehovni tovariš udeleževal svoje sodelovanje pri upravljanju mestnih zadev. Ceh pa je bil tudi verska enota. Na to nas spominjajo razne cerkve in kapelice, ki so jih gradili posamezni cehi. Na družabni pomen cehov pa nas še spominja nekdanji običaj praznovanja pri pijači, katerega so prevzeli iz ceha mojstrov tudi cehi učenjakov.

Ceh je bil tudi pravna bratovščina. Tovariši naj bi se podpirali v medsebojni ljubezni in trpljenju, naj bi si bili res odkritosrčni prijatelji; pred svojim vstopom v ceh je moral vsak novi

mojster opustiti vse spore s svojimi tovariši.

Obubožanim ali obolelim je dajal ceh podporo, umrlim preskrbel časten pogreb, tako da je opravljala vsaka cehovna blagajna tudi poedine posle ubožne, bolniške in pogrebne blagajne.

Za naše sedanje premostrivanje pa je ceh opravljal najvažnejšo nalogo kot gospodarska zadruga. Tako je prenesel idejo pravne bratovščine v delokrog obrtnega dela. Cehi so smatrali za svojo dolžnost, da delujejo kakor v splošni blagor tako tudi na čast dela. Glavna cehova dolžnost, ki je sledila iz pojma rokodelstva kot urada, je bila, da skrbijo in zagotovi za kakovost in uporabnost rokodelskega izdelka. Zato je skrbel cehovni poduk rokodelcev in mojsterska izkušnja, katero pa je še dopolnjevalo smotreno zadrugno nadzorstvo dela. Način dela kakor tudi surovine in njihovo obdelovanje je bilo predpisano; strogo so pazili na to, da ti predpisi niso ostali le na papirju. Kot sredstvo za to je bil tako imenovani ogled, ali z drugimi besedami, smotreno nadzorstvo tako načina dela kakor tudi izvedba izdelkov. Ako so n. pr. našli pri ogledu kruha slabo moko ali kisel kruh, so imeli pravico oddati ves ta kruh v sirotišnice zavoda za gobavce, najdišnice itd. Posebno strog je bil ogled izvoznih predmetov, tako n. pr. barhenta. Zato so se podvrgli tudi zunanji tkalci, da so bili tako deležni učinkujočega oglednega znaka. Ravno na to obliko nadzorstva bi morali postati tudi v sedanosti bolj pozorni!

Namen ceha pa ni bil zastopati koristi konzumentov, ampak tudi producentov. Temu ima tudi cehovna politika z ozirom na cene dvojno obličje. Cehi so določali cene, katerih tovariši niso smeli prekoračiti. Ravnotako pa ni smel posamezni društvenik prodajati pod to ceno. Cehi kakor sploh vsa gospodarska politika poznega srednjega veka, je prepojena z načelom prehrane; svojim članom hoče nuditi dobro eksistenco. Vsak naj ima dovolj za življenje, toda nihče več, kakor tovariš. Cehi so hoteli obvarovati člane pred proletarizacijo, to je nevarnostjo, da bi ne postali nesamostojni dninarji, pa so tudi hoteli zabraniti, da bi moč kapitala posameznika ne postala prevelika. Iz tega je nujno sledila brezpogojna enakost vseh članov; ceh je smatral za svojo najvažnejšo nalogo, da to enakost

ne uresniči samo pravno, ampak tudi dejansko.

Mnogo zakonodaj. odredb. je stremilo za tem ciljem. Predpis o enakih cenah je zabranjeval vsakemu stremljenju dvig po dandanes tako imenovani kapitalistični produkciji, posebno pa produkciji v velikem obsegu. Da se je to sploh onemogočilo je bilo n. pr. izdelovalcem oblek prepovedano uporabljati več nego dve statvi. Število učencev in pomočnikov je bilo omejeno; delovna doba za vsak dan je bila natančno določena, radi tega je bilo tudi izključeno preveliko izrabljanje delovnih sil. Skupni nakup surovin je bil skoraj povsod običajen; surovine so se razdelile pri žrebanju, da bi ne bil nihče prikrajšan. Ako se je dovolil kakemu pomožnemu društveniku neposreden nakup, se je pri tem vedno določila količina, ali pa se je dotičnik moral zavezati, da bo prepusil svoje tovariše h kaki kupčiji. Povsod vidimo, da motivov zadrugnega delovanja niso spremljala gospodarska načela sedanosti (nakup v velikem), ampak, da je šlo povsod za demokratično enakost društvenikov.

Pa ne samo z raznimi prepovedmi, ampak tudi na pozitiven način je poskušal ceh pomagati svojim manj premožnim društvenikom in sicer tako, da jim je nabavljala tehnične pripomočke; ceh je priskrbel in vzdrževal na račun skupnih stroškov in za skupno uporabo obrtne delavnice v velikem, kakor n. pr. valjalnice železa ali pa barvarnice blaga. Zgodilo se je celo, da je ceh take zadrugne delavnice monopoliziral. Pri prodaji blaga se je tudi pokazal enaki socialno zadrugni ideal. Nihče naj ne dela »svojemu bratu v njegovi obrti konkurenca«, predvsem pa mu ne sme odvzemati kupcev. Iz tega vzroka so bile prodajalnice iste obrti navadno v eni ulici druga poleg druge. V spomin na to so se v mnogih mestih še do dandanes ohranila tradicionalna imena ulic.

Proti koncu 18. stoletja pa napoči doba, ko se je občutilo da to, kar posameznika nerazdružno veže z njegovim tovarišem po poklicu, ni več razmeram primerno, ampak postaja zapreka in vez. Novo individualno-aristokratično načelo, ki si je pridobilo tla in v obliki liberalizma v politiki, filozofiji in gospodarstvu, proklamira pravico močnejšega nasproti varstvu slabih.

Obrtna svoboda si pribori gospodarstvo, rokodelski cehi, ki so že davno postali zaradi svoje okostenele oblike in nastopivšega pomanjkanja vsake življenjske sile, zavora napredka se uničujejo, da napravijo mesto raznim industrijam; s cehi pa izginejo tudi zadruge v svoji izraziti obliki s površja gospodarskega in družabnega življenja. To izpremembo iz ceha v osebno gospodarstvo je povzročil prehod iz naturalnega v denarno gospodarstvo, ki je temeljilo na načelu osebnega pridobivanja, svobodne konkurence in medsebojnega izkoriščanja in ki je torej po svojem bistvu nasprotovale zadrugnemu življenju in proizvajanju. Odkritje Amerike, množina zlata, ki je došla na evropski trg, izrabljanje kolonij na drugih kontinentih, to vse je bilo sicer v napredek, ki pa se je do danes izkazalo za pogubno. Vse stare vezi so počile, zadruga se je razsula, ker je dal novi zemljepisni položaj, ki je zemljo tako rekoč razširil, evropskemu človeku priliko okoristiti se na škodo izvenevropskega slovesa. Srdita konkurenca, ki je nastala po izvenevropskem inozemskem blagu, množina uvoženega blaga in zlata je nakupila kapitale ter ustvarila oni kapitalizem, kateremu denar ni sredstvo, ampak smoter in ki ima v sebi svojo tendenco vedno novega uvrednotenja in izrabljanja. Kapitalizem je pričel rušiti stara gesla, bratstva, zadrugnega življenja, npr. stvene moči ter širil pohlep, jezo, grabežljivost, bolečino, npr. v telesno bedo. Toda človek se je kmalu prebudil. Kapitalizem je vzbudil nove reformacije, ki so probujale meščansko ljudstvo. Naši predniki so preživeli razne revolucije, ki jih je povzročil kapitalizem. V prvi polovici 19. stoletja pa vidimo kako zmaguje odpor proti vsaki misli o združevanju, dokler si zopet v drugi polovici istega stoletja zadrugna misel znova pridobiva svojo veljavo. Vzpostavljamo torej zopet nekaj, kar smo že imeli, le popravljeno s pridobitvami nove dobe in novega spoznanja. Doživljamo torej nov družabni prepored.

Dve dnevni vesti

»Jutro« štev. 145. prinaša na 6. strani med dnevnimi vestmi:

»Iz obupa v smrt. Včeraj popoldne je bila policijska uprava obveščena, da se v gozdu pod Šancami na Gradu nahaja neznan obešenec. Na Grad je takoj pohitela uradna komisija, v kateri sta bila policijski zdravnik dr. Lužar in dežurni uradnik Kette. Ljudje, ki so bili našli samomorilca, so prerezali vrv in truplo položili na tla. V mrtvecu so spoznali 42 letnega čevljarkega mojstra Lovra Brečeljnika iz Slomškove ulice 25, delavnico pa je imel na Vidovdanski cesti. Pri njem niso našli ničesar, kar bi dalo vsaj približno slutiti, zakaj se je pokojnik, ki zapuša ženo in hčerko, odločil za smrt. Po vsej priliki bodo krive brezupne razmere, v katerih se nahaja čevljarska obrt.«

»Jutro« štev. 146 pa prinaša na 2. strani:

»Zaradi povoljnejših prilik je naše obrtništvo od leta 1935 zopet napredovalo. Število samostojnih obrtniških delavnic je poraslo za 7 procentov, a število obrtnikov za okoli 12 procentov.«

Vseobratniški kongres

V zadnji številki smo poročali, da namerava združenje v Belovaru sklicati vseobratniški državni kongres. V zvezi s tem vprašanjem pojasnjuje Glavna zveza v Beogradu svoje stališče do tega nepravomočno sklicanega kongresa, sprejetega na skupni seji. O kakšni enotni organizaciji sklicanja tega kongresa ni govora ter je belovarsko združenje na svojo roko sprožilo vprašanje sklicanja takega kongresa v Vinkovcih brez vednosti in sodelovanja kompetentnih obrtniških predstavnikov. Ker torej že načeloma ni enotnosti, je kongres obsojen že sedaj na neuspeh in je radi tega torej za splošne koristi obrtništva škodljiva taka enostranska akcija. Istočasno se poziva vse organizacije, da ne nasedajo pozivom tega združenja ter da ne odgovarjajo na dopise in vprašalne pole, kajti vprašanja načeta na tem mestu, so že davno predmet in zahteve celokupnega jugoslovenskega obrtništva. S tem se strinja tudi zagrebška obrtna zveza.

Zasedanje davčnega odbora v Ljubljani

Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja: Pred davčnim odborom se bodo obravnavali predlogi davčne uprave za sledeče pridobitne stroke: 26. julija ob 8. uri čevljarji, krojači, šivilje, 27. julija ob 8. uri brivci, pleskarji, pečarji, krovci, vodnjakarji, krznarji, tkalci, klobučarji, knjigovezi, kartonaže, fotografji, urarji, zlatarji, pasarji, razni borzni senzali. 28. julija ob 8. uri, modistinje, pletilje-vezilje, mizarji, razne lesne stroke, slaščičarji in medicarji ter peki. 29. julija ob 8. uri sedlarji, torbarji, ščetarji, tapetniki, ključavničarji, kleparji, kotlarji, vodov. instalaterji, kovači, mehaniki, elektroinstalaterji, zidarji, mojstri. 30. julija ob 8. uri mesarji, dimnikarji, steklarji, uglaševalci klavirjev, izdel. cementnih predmetov, steklarji, vulkanizerji, izdel. glasbil, barvarji, kamnoseki, akc. tiskarne, izdel. pogrebnih potrebščin in plomb, grafični ateljeji, izdelovalci kemičnih produktov, dežnikarji, uničevalci mrčesa itd. Medtem, odnosno do incl. 11. avgusta pa se vrše razprave za razne ostale obrtne, gostinske in trgovinske panoge, tako kot je uradno objavljeno. Zasedanje se je prilično zakasnilo, ker je bilo napovedano že za pretekli mesec; opozarjamo ponovno vse ljubljanske davčne zavezance-obrtnike, da naj bodo omenjene dni osebno navzoči pri razpravah oziroma, da se zanimajo za višino svojega davčnega predloga ter naj svoje eventuelne težnje zaupajo našemu članu v davčnem odboru, da bo lažje branil njihove interese.

Velik sestanek obrtnikov za pravično oceno pridobnine

Bližajo se razprave davčnih odborov za odmero pridobnine. Ob tej priliki so zagrebški obrtniki sklicali velik protestni shod, kjer so pokazali najresnejše, da žele, da se enkrat za vselej preneha z neprestanim žongliranjem s pridobnino na račun bednega obrtništva. Ne bomo se na tem mestu dalje zadrževali na obširnem dnevnem redu in zahtevah hrvatskih obrtnikov, želimo samo ponovno poudariti, da je obrtništvo v Dravski banovini še mnogo na slabšem nego v drugih pokrajinah države. Obračamo se zato do šefov davčnih uprav, da ob priliki zasedanja davčnih uprav revidirajo še neizvršene odmere v prilog mestnih davkoplačevalcev-obrtnikov, ki niso deležni pavšaliranja pridobnine in so torej edina prilika, da davčne uprave iztiskajo iz njih zadnje pare. Po vseh kulturnih državah je pridobitnik, ki ni dosegel eksistenčnega minimuma od ca. 9.000 do 10.000 dinarjev letno oproščen od vsakega plačevanja davka. In pri nas? Kdor ima manj dohodkov, ta mora več plačati. Razne industrije z inozemskim kapitalom uživajo davčne ugodnosti, o katerih se revnim obrtnikom niti ne sanja! Mi obrtniki zahtevamo samo pravice in ničesar drugega!

RAZMEJITEV DELOKROGA KOVINARJEV IN ZVONOLIVARJEV

Na podlagi sorodstva pri izvrševanju modelov za potrebe livarjev in kovinarjev je banska uprava savske banovine odločila, da lahko livarji modele za lastno uporabo sami izvršujejo; ne smejo torej kakorkoli izvrševati modelov separatno samo po naročilu in brez odlivka. Model lahko odstopijo naročniku samo v slučaju, če ga sam zahteva skupno z odlivkom.

KJE POLAGAJO OSEBE, KI PRIDEJO IZ TUJINE ALI PA KI ODSLUŽIJO VOJAŠKI ROK MOJSTERSKI IZPIT

Glasom določila za polaganje mojstrskega izpita je predvideno, da se polaga mojstrski izpit tam, kjer je kandidat poslednjič bival najmanj 6 mesecev. V slučaju pa da se vrne iz tujine ali pa prihaja ravnokar od odsluženja vojaškega roka, tedaj ni nobene ovire, da bi položil izpit tam, kjer je pristojen in kjer izvršuje svoje zakonske pogoje.

NOV GOSPODARSKI PROGRAM JUGOSLAVIJE

V zadnjem času je vlada sprejela mnogo gospodarskih načrtov, na podlagi katerih naj bi se v doglednem času izboljšalo ali obnovilo doslej zanemarjene gospodarske panoge. Uvedene so zaščitne mere za denarne zavode; za pospešitev motorizacije, je sedaj dopuščena eksploatacija nafte tudi privatnim osebam, sprejeta je bila uredba o normalizaciji; posebno pozornost pa se posveča nekaterim panogam narodnega gospodarstva, kot n. pr. povečanju živinoreje, sadjarstva in sl.

OBSOJENI FUNKCIJONARJI

V Somboru je bila te dni dovršena zanimiva razprava radi izkoriščenja in podkupovanja izpitne komisije za polaganje mojstrskih izpitov. Obtoženi so bili predsednik in tajnik združenja ter neki odvetnik, da so sprejeli podkupnino v svojstvu članov komisije za polaganje mojsterskih izpitov. Predsednik Milan Miković je sprejemal od kandidatov po 1.500 Din ter jim potem dajal vprašanja, na katera so morali kandidati odgovorjati. Ravno tako je tajnik grozil kandidatom, da brez 1.200 Din nihče ne more napraviti izpita. Obtoženi Miković, ki je bil 12 let predsednik združenja, se je zagovarjal, da ni ničesar zakrivil in da je to samo politična lopovščina. Vendar vse to ni nič pomagalo ter je bila razglašena sodba, ki se glasi na 3 mesece strogega zapor, na povračilo škode ter 700.— din denarne kazni. Inkriminiranemu predsedniku se

odvzamejo častne pravice za eno leto. Navajamo ta slučaj, da bi tudi zastopniki v strokovnih združenjih imeli posledice takega postopanja vedno pred očmi ter bi jim ta primer služil v pouk.

Kongres Zveze jugoslovenskih graditeljev

se je vršil 8. maja v Beogradu, katerega je vodil predsednik g. Djordjević. Sprejete so bile štiri resolucije in sicer:

1. resolucija glede splošnih pogojev za javna dela, kjer se ugotavlja, da je zakon o državnem računovodstvu nesodoben v vseh ozirih. Resolucija ima 8 točk. Posebno nas zanima zahteva, da se naj v bodoče administracija izplačil pospeši, da se oddaja delo onemu ponudniku, ki je sicer najsolidnejši in ponudba najbližja aritmetični sredini vseh ostalih. Tujcem naj se ne oddajajo dela brez licitacij.

2. Resolucija glede gradbene delavnosti v zvezi s socialnimi uredbami iz preteklega leta pravi, da ni prave sankcije glede preprečevanja štrajkov, da bi bilo treba pri odrejanju zasliševanj določiti zastopnike posameznih strok, da je uredba o zavarovanju delavcev za gradbeno delavstvo, ki je sezonskega značaja, popolnoma absurdna ter da je treba pri tem upoštevati samo industrijske delavce, katerim je to delo glavni poklic.

3. Resolucija govori o prometnem davku 2.5%, katerega morajo graditelji plačevati za material, za katerega se je skupni davek že plačal.

4. Resolucija govori proti dajanju del tujcem, kar se dogaja posebno pri državnih oblasteh. Dalje se je kritiziralo stališče kartelov, ki povzročajo največje zlo v gradbeni delavnosti.

Mednarodni obrtni vestnik

OBRT V INDIJI

V Indiji se mora obrt zaradi napredujoče industrializacije bolj kot kje drugje boriti z velikimi težkočami. Vendar je njegovo stališče v toliko olajšano, ker je obrt navezana na krepko religiozno tradicijo prebivalstva in pa zaradi tega ker je obrt zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev navezana bolj na lokalne potrebe, kamor industrija ne more prodreti. Število obrtnih strok je v Indiji izredno mnogo. Najštevilnejše je ročno tkalstvo (2.5 milj. ročnih statev) od česar živi 10 milj. ljudi. Zelo razvito je tudi kovinska obdelava (90.000 obrtnikov). Indijske oblasti se zelo brigajo za napredek obrti in ga podpirajo z raznimi zakonskimi uredbami, z podporami, z izboljšanjem organizacije, z razstavami itd.

Comité d'Entente et d'Action de France in la Fédération des Artisans des Alpes sta priredila od 17.—20. junija v Grenoblu 5. narodni obrtniški kongres. Pokroviteljstvo so prevzeli predsednik ministrskega sveta, minister dela, minister narodnega gospodarstva, minister prosvete, trgovinski minister, poljedelski minister in minister pošte. Častni odbor so tvorili predsednik in podpredsednik CIA poleg vseh najvažnejših gospodarskih predstavnikov.

Nikjer tako kot ravno v Ameriki se ni izkazal splošni liberalizem. Tudi za obrtno proizvodnjo so bile prilike dokaj ugodne, kajti vsega je bilo v izobilju. Danes so se tudi v Ameriki delovne razmere zelo spremenile. Da bi se preprečilo priseljevanje tujcev, so bile vse meje strogo zaprte. Posledica tega je bila, da je pričelo primanjkovati strokovno izvežbanih ljudi, ki so se prej rekrutirali povečini iz priseljencev. Zato je ameriška vlada pričela pred dvema letoma reorganizirati strokov. pouk vajeniškega naraščaja, ki je bil dotedaj popolnoma zanemarjen. Danes obstojajo v vseh posameznih državah odbori, ki z največjo vnemo proučujejo to vprašanje.

V Danski je 43% obrtnih delavnic motoriziranih. Posebno manjše obrti brez pomočnikov zaznamujejo v zadnjem letu 93% povečanje v uporabi motorne sile, in sicer uporabljajo obrtniki največ majhne stroje.

Oglašujte v
„OBRTNEM VESTNIKU“!

Italijanska obrtna organizacija ima poseben odsek, ki pomaga obrtnikom izumiteljem. V zadnjem letu je imela 245 intervencij. Ta pomoč je v tem, da organizacija preizkuša iznajdbo, pomaga pri registraciji ter pri izdelovanju modelov in načrtov.

V Italiji se zelo pospešuje smisel za podedovanje obrti. Leta 1937. je bilo registriranih 728.320 delavnic; od teh je 2915 starih od 50—100 let, 668 od 100—200, ter 52 nad 200 let. Tem delavnicam izročil država posebno priznanje.

Ravnokar prihajajo podrobnosti o rezultatu novega madžarskega obrtnega zakona, ki je bil sprejet pred letom. Pritok in usposabljanje obrtnega naraščaja je pripuščeno obrtnim organizacijam, da ga regulirajo po svoji uvidevnosti. Mojstrski izpit je postal po dveh letih pomočniškega dela obli-gatoren. Trgovci ne smejo skupno delati z čevljarjem in krojačem. Ravno tako je pod kaznijo prepovedano trgovcem sprejemati naročila za izdelavo in popravilo, kakor tudi sploh samo mero v ta namen.

IVAN KRAVOS

Maribor, Aleksandrova 13.

priporoča kovčge, ročne torbice, aktovke, nahrbtnike, gamaše itd.

KROJAČI!

Pri nabavi vsakovrstnega blaga za moške obleke, kakor tudi podloge in pribora, Vas bodo najbolj vestno in pri najugodnejših cenah postregli pri:

Ceško-jugoslovenska veletrgovina blaga
ANTON HÜBL D. D.
Zagreb, Trenkova ulica štev. 7

Za nakup vsakovrstne železnine, strojev, orodja za vsako obrt, kakor tudi vsega za stavbe potrebnega materiala: betonskega železa, železnih nosilk, cementa, strešne lepenke, vodovodnih cevi in armatur, štukaturja, železnih peči in štedilnikov s potrebnim priborom za kopalnice in stranišča kot: čučavce za industrijska podjetja, odtočne cevi ter ostale zraven spadajoče armature se Vam priporoča prva domača tvrdka:

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino, vsakovrstnimi stroji in orodjem

v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 16, pri največji izbiri v prvovrstni kakovosti in najnižjih konkurenčnih cenah na veliko in drobno.

ZANATSKA BANKA

Kraljevine Jugoslavije
A. D.

PODRUŽNICA LJUBLJANA
Gajeva ulica 6

CENTRALA BEOGRAD

Delniška glavica Din 75.000.000.—
Udeležba države Din 30.000.000.—

GLAVNA PODRUŽNICA ZAGREB
PODRUŽNICA SARAJEVO

PODELJUJE

obrnikom in obrtnim podjetjem
menična in hipotekarna posojila,
kredite na tekoči račun, posojila
na zastavo državnih vrednostnih
papierjev, delnic Narodne banke
in Privilegirane agrarne banke.

SPREJEMA

na obrestovanje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun,
katere izplačuje brez omejitve.

UPRAVLJA

imovino in fonde obrtniških
ustanov in organizacij. Izvršuje
vse ostale bančne posle.
Brzjavni naslov: »ZANATSKA«,
Ljubljana — Telefon št. 20-30 —
Račun Poštne hranilnice št. 14.003.

Kreditno društvo

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Lastna denarna sredstva so znašala 31. decembra 1936 din 2.909.574.60, varnostni zaklad din 1.297.691.60, rezervni zaklad din 1.188.756.81.